

INF1000 (Uke 12)

Sortering og eksamensoppgaver

Grunnkurs i programmering
Institutt for Informatikk
Universitet i Oslo

Are Magnus Bruaset og Anja B. Kristoffersen

Orakel-tjeneste for Oblig 4

- Orakel på Abelstua, N.H. Abels hus:

- Onsdag 26. april: 10 – 13
 - Anne (10-12.30) og Magnus (10 -13)
- Torsdag 27. april: 12 – 15
 - Anne og Magnus

2006-04-24

2

Innhold

- Om sortering
 - Sortering av heltall og tekster
- Litt om dokumentasjon av kode
- Deler av eksamen H03

2006-04-24

3

Oversikt I

- Lære å løse et vanskelig problem
- Sortering – mange metoder, her Innstikksortering
 - Sortere hva:
 - Heltall
 - Tekster
 - En tabell (2-dim) etter verdiene i første kolonne
 - Eks : telefonkatalogen (sortert på navn)

2006-04-24

4

Oversikt II

- Lære abstraksjon
 - Når vi har løst ett problem, kan lignende problemer løses tilsvarende
- Lære å lage "proff" programvare ved å lage en generell klasse for sortering
 - Hvordan deklare en slik klasse
 - Javadoc – lage dokumentasjon
 - Testing
 - Hvordan utvikle programmet

2006-04-24

5

Sortering

- Mange datatyper kan sorteres
 - Krav: operatører som $<$, $<=$, $=$, $>$, $>=$, $!=$ må ha mening
- Eksempler
 - Tall
 - Tekster (leksikografisk = i samme rekkefølge de ville stått i et leksikon)
 - Tabeller av tekster eller tall

2006-04-24

6

Sortering

- Vi må ha en algoritme (oppskrift) for sortering
 - Det finns mange titalls (hundretalls) metoder å velge blant
 - Vi skal se på innstikksortering
 - Dette er den raskeste metoden når vi skal sortere få elementer (typisk færre enn 50 elementer)

2006-04-24

7

Hvorfor sorterer vi

- For å få noen tall i en bestemt (stigende eller synkende) rekkefølge
 - Eksempel: lotto-tallene
- Sortere tekster (navnelister) for raskere oppslag
- Sortere et sett av opplysninger som hører sammen, ved å sortere på en av opplysningene
 - Eksempel: Telefonkatalogen (navn, adresse, telefonnummer – informasjonen sortert på navn)

2006-04-24

8

Vi skal først lære å sortere heltall

- Dette skal vi (med minimale endringer) bruke til å sortere:
 - String-arrayer (tekster)
 - Sammenhengende opplysninger i en 2-dim array av tekster (hver linje er opplysninger om ett objekt)
 - Eks : Telefonkatalogen

navn	adr.	postnr.	tlf.

2006-04-24

9

En felles klasse for sortering

- Vi ønsker en klasse med tre varianter av sortering:
 - Heltall
 - Tekster
 - To-dimensjonal tekst-arrays (sortert på data i 1. kolonne)

2006-04-24

10

Class ISort

```
public class ISort {  
  
    public static void sorter(int [] a) {  
  
    }  
  
    public static void sorter(String [] a) {  
  
    }  
  
    public static void sorterEtterKoll(String [] [] a) {  
  
    }  
  
} // end class ISort
```

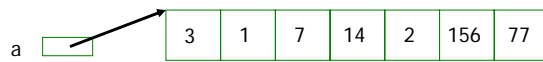
2006-04-24

11

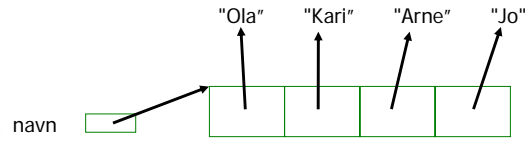
```
class TestInnstikkSortering  
{  
  
    public static void main ( String[] args) {  
  
        int [] a = {3,1,7,14,2,156,77};  
        String [] navn = {"Ola", "Kari", "Arne", "Jo"};  
        String [][] telefonliste = {  
            {"Per", "22852451"},  
            {"Arne", "33445566"},  
            {"Kari", "44452611"},  
            {"Jo", "55010102"}  
        };  
  
        // sorter heltall - skriv ut  
        ISort.sorter(a);  
        for (int i = 0; i < a.length; i++)  
            System.out.println("b[" + i + "] = " + a[i]);  
  
        System.out.println("\n Test tekst-sortering:");  
  
        // sorter Stringer - skriv ut  
        ISort.sorter(navn);  
        for (int i = 0; i < navn.length; i++)  
            System.out.println("navn[" + i + "] = " + navn[i]);  
  
        System.out.println("\n Test 2dim tekst-sortering:");  
  
        // sorter Tabell - skriv ut  
        ISort.sorterEtterKoll(telefonliste);  
        for (int i = 0; i < navn.length; i++)  
            System.out.println("navn[" + i + "] = " + telefonliste[i][0]  
                + ", med tlf.: " + telefonliste[i][1] );  
  
    }  
}
```


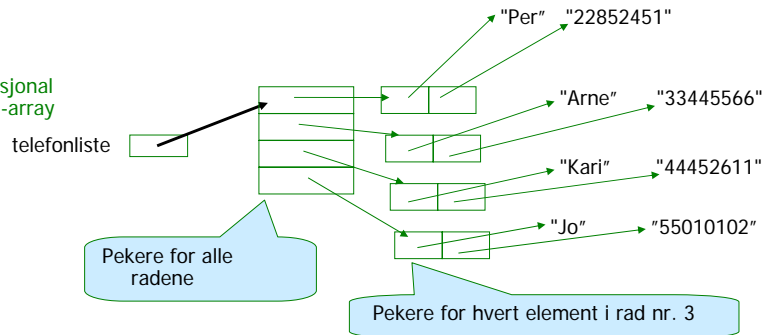
Heltalls-array

En-dimensjonal String-array

To-dimensjonal String-array


```
>java InnstikkSortering
```

Test av test-programmet med **tomme** sortering-metoder

```
b[0]= 3  
b[1]= 1  
b[2]= 7  
b[3]= 14  
b[4]= 2  
b[5]= 156  
b[6]= 77
```

Test tekst-sortering:

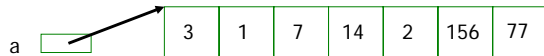
```
navn[0]= Ola  
navn[1]= Kari  
navn[2]= Arne  
navn[3]= Jo
```

Test 2dim tekst-sortering:

```
telefonliste[0]= Per, med tlf.: 22852451  
telefonliste[1]= Arne, med tlf.: 33445566  
telefonliste[2]= Kari, med tlf.: 44452611  
telefonliste[3]= Jo, med tlf.: 55010102
```

14

Sortering av heltall – innstikksmetoden

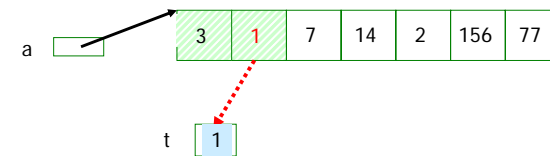
- Se på arrayen element for element fra venstre
- Sorterer det vi hittil har sett på ved :
 - Hvis det nye elementet vi ser på **ikke** er sortert i forhold til de vi allerede har sett på:
 - Ta ut dette elementet (gjem verdien i en variabel **t**)
 - Skyv de andre elementene vi her sett på, en-etter-en, ett hakk til høyre. Slutt når elementet i **t** kan settes inn på sortert plass
 - Den sorterte delen er nå ett element lenger (sett fra venstre)
 - Når vi har sett på alle elementene, er hele arrayen sortert

2006-04-24

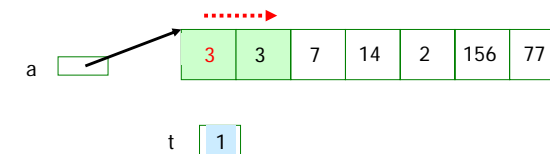
15

Sorter 1 på plass i forhold til 3

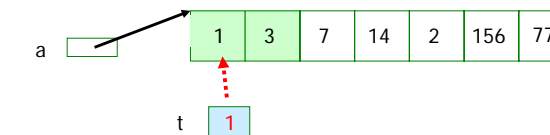
steg 1

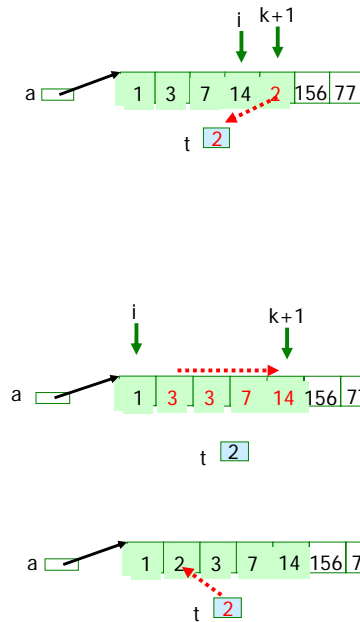
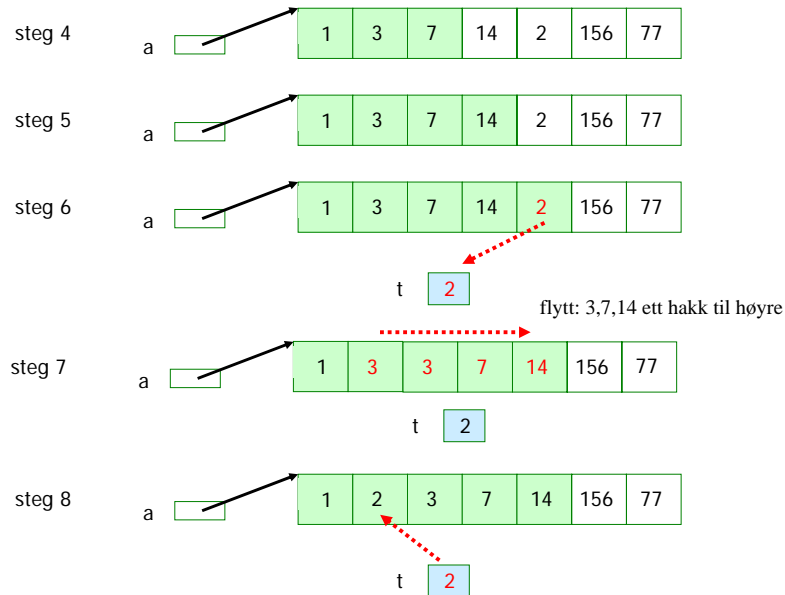
steg 2

steg 3

7 og 14 står riktig, Sorter 2 på plass i forhold til : 1,3,7,14

Kode for å flytte ett element på plass :

```
// a[k + 1 ] står muligens på
// feil plass, ta den ut
int t = a[k + 1], i = k;

// skyv a[i] mot høyre ett hakk til
// vi finner riktig plass til t
while (i >= 0 && a[i] > t) {
    a[i + 1] = a[i];
    i--;
}

// sett t inn på riktig plass
a[i + 1] = t;
```

```
public class ISort {

    public static void sorter(int [] a) {
        for (int k = 0 ; k < a.length-1; k++) {
            // a[k + 1 ] står muligens på feil plass, ta den ut
            int t = a[k + 1], i = k;
            // skyv a[i] mot høyre ett hakk til
            // vi finner riktig plass til t
            while (i >= 0 && a[i] > t) {
                a[i + 1] = a[i];
                i--;
            }
            // sett t inn på riktig plass
            a[i + 1] = t;
        }
    } // end heltall-sortering
}
```

>java InnstikkSortering

b[0]= 1
b[1]= 2
b[2]= 3
b[3]= 7
b[4]= 14
b[5]= 77
b[6]= 156

Resultat av sortering med heltalls-metoden kodet, de to andre tomme

Test tekst-sortering:

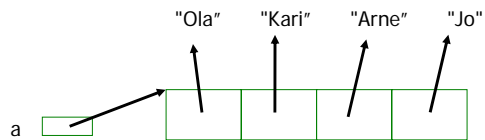
navn[0]= Ola
navn[1]= Kari
navn[2]= Arne
navn[3]= Jo

Test 2dim tekst-sortering:

telefonliste[0]= Per, med tlf.: 22852451
telefonliste[1]= Arne, med tlf.: 33445566
telefonliste[2]= Kari, med tlf.: 44452611
telefonliste[3]= Jo, med tlf.: 55010102

Sortering av tekster (String)

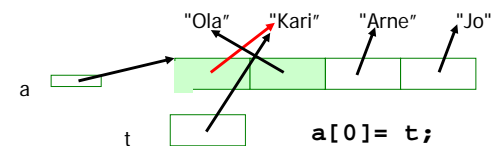
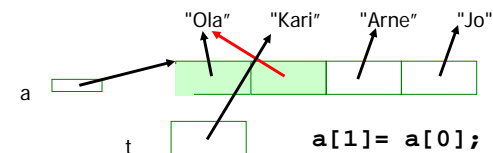
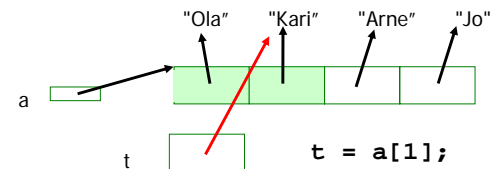

- Vi skal sortere denne ved å bytte om på pekerne (la a[0] peke på "Arne", osv.) med innstikkmetoden

2006-04-24

21

Sortere de to første elementene ved å bytte om pekere


```
public static void sorter(int [] a) {
    // Sorterer heltallsarrayen 'a'.
    for (int k = 0 ; k < a.length-1; k++) {
        int t = a[k + 1], i = k;
        while (i >= 0 && a[i] > t) {
            a[i + 1] = a[i];
            i--;
        }
        a[i + 1] = t;
    }
} // end heltall-sortering

public static void sorter(String [] a) {
    // Sorterer String-arrayen 'a'.
    for (int k = 0 ; k < a.length-1; k++) {
        String t = a[k + 1];
        int i = k;
        while (i >= 0 && ( a[i].compareTo(t) > 0 ) ){
            a[i + 1] = a[i];
            i--;
        }
        a[i + 1] = t;
    }
} // end String-sortering
```

>java InnstikkSortering

b[0]= 1
b[1]= 2
b[2]= 3
b[3]= 7
b[4]= 14
b[5]= 77
b[6]= 156

Test med heltall og enkel String-sortering kodet, 2dim sortering tom

Test tekst-sortering:

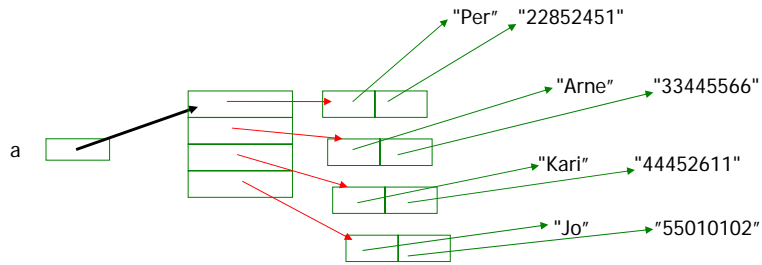
navn[0]= Arne
navn[1]= Jo
navn[2]= Kari
navn[3]= Ola

Test 2dim tekst-sortering:

telefonliste[0]= Per, med tlf.: 22852451
telefonliste[1]= Arne, med tlf.: 33445566
telefonliste[2]= Kari, med tlf.: 44452611
telefonliste[3]= Jo, med tlf.: 55010102

Sortering av 2-dim String array

- Vi kan sortere denne på to måter:
 - Bytte om på pekerne til radene (la a[0] peke på "Arne"-raden,..osv)
 - Enklest
 - Bytte om på pekerne til hvert element i hver rad
 - Mye mer arbeid, vanskeligere kode, langsommere

2006-04-24

25

```
public static void sorter(String [] a) {
    // Sorterer String-arrayen 'a'.
    for (int k = 0 ; k < a.length-1; k++) {
        String t = a[k + 1];
        int i = k;
        while (i >= 0 && ( a[i].compareTo(t) > 0) ){
            a[i + 1] = a[i];
            i--;
        }
        a[i + 1] = t;
    }
} // end String-sortering

public static void sorterEtterKoll1(String [][] a) {
    // Sorterer den 2-dim String-arrayen 'a' etter verdi i kol.1.
    for (int k = 0 ; k < a.length-1; k++) {
        String [] tRad = a[k + 1];
        int i = k;
        while (i >= 0 && ( a[i][0].compareTo(tRad[0]) > 0) ){
            a[i + 1] = a[i];
            i--;
        }
        a[i + 1] = tRad;
    }
} // end 2-dim String-sortering
```

M:\INF1000\prog2>java InnstikkSortering

b[0]= 1
b[1]= 2
b[2]= 3
b[3]= 7
b[4]= 14
b[5]= 77
b[6]= 156

Alle sorterings metodene skrevet

Test tekst-sortering:

navn[0]= Arne
navn[1]= Jo
navn[2]= Kari
navn[3]= Ola

Test 2dim tekst-sortering:

telefonliste[0]= Arne, med tlf.: 33445566
telefonliste[1]= Jo, med tlf.: 55010102
telefonliste[2]= Kari, med tlf.: 44452611
telefonliste[3]= Per, med tlf.: 22852451

Javadoc – proff dokumentasjon av klassene

- Legg inn spesielle kommentarer i programmet ditt (over hver metode og klasse)
- Kjør programmet 'javadoc' som automatisk genererer en oversiktlig dokumentasjon

2006-04-24

28

```

/**
 * Klasse for sortering etter 'innstikk-metoden', se
 * Rett på Java - kap.5.7.
 * Sortering av heltallsarray, tekster og en to-dimensjonal
 * tekst-array sortert etter verdiene i første kolonne.<br>
 * N.B. Bare velegnet for mindre enn 100 elementer.
 * Copyright : A.Maus, Univ. i Oslo, 2003
 *****/
public class ISort {
    /**
     * Sorterer heltall i stigende rekkefølge
     * @param a heltallsarrayen som sorteres
     * Endrer parameter-arrayen.
     *****/
    public static void sorter(int [] a) {
    }
    /**
     * Sorterer String-arrays i stigende leksikografisk orden.
     * @param a arrayen som sorteres
     * Endrer parameter-arrayen
     *****/
    public static void sorter(String [] a) {
    }
    /**
     * Sorterer en to-dimensjonale String-array
     * etter verdiene i første kolonne.
     * Nyttter pekerombytting av radpekerne.
     * Antar at alle radene har minst ett element
     * @param a en to-dimensjonal array som sorteres
     * Endrer parameter-arrayen.
     *****/
    public static void sorterEtterKoll(String [] [] a) {
    }
} // end class ISort

```

Dokumentasjon av klassen og metodene - javadoc

```

>javadoc ISort.java
Loading source file ISort.java...
Constructing Javadoc information...
Standard Doclet version 1.4.2
Generating constant-values.html...
Building tree for all the packages and classes...
Building index for all the packages and classes...
Generating overview-tree.html...
Generating index-all.html...
Generating deprecated-list.html...
Building index for all classes...
Generating allclasses-frame.html...
Generating allclasses-noframe.html...
Generating index.html...
Generating packages.html...
Generating ISort.html...
Generating package-list...
Generating help-doc.html...
Generating stylesheet.css...

```


2006-04-24

30

ISort - Microsoft Internet Explorer

Address: M:\NF100\prog2\ISort.html

Package **Class** Tree Deprecated Index Help

PREV CLASS NEXT CLASS
SUMMARY: NESTED | FIELD | CONSTR | METHOD
DETAIL: FIELD | CONSTR | METHOD

Class ISort

java.lang.Object
└ ISort

public class ISort
extends java.lang.Object

Klasse for sortering etter 'innstikk-metoden', se Rett på Java - kap.5.7. Sortering av heltallsarray, tekster og en to-dimensjonal tekst-array sortert etter verdiene i første kolonne.
N.B. Bare velegnet for mindre enn 100 elementer. Copyright : A.Maus, Univ. i Oslo, 2003

Constructor Summary

ISort ()

Method Summary

ISort - Microsoft Internet Explorer

Address: M:\NF100\prog2\ISort.html

Method Summary

static void	sorter (int [] a)	Sorterer heltall i stigende rekkefølge
static void	sorter (java.lang.String [] a)	Sorterer String-arrays i stigende leksikografisk orden.
static void	sorterEtterKoll (java.lang.String [] [] a)	Sorterer en to-dimensjonale String-array etter verdiene i første kolonne.

Methods inherited from class java.lang.Object

clone, equals, finalize, getClass, hashCode, notify, notifyAll, toString, wait, wait, wait

Constructor Detail

ISort

public ISort ()

Method Detail

sorter

public static void sorter (int [] a)

Sorterer heltall i stigende rekkefølge

Parameters:

a - heltallsarrayen som sorteres Endrer parameter-arrayen.

Eksamen høsten 2003

- Den store bøygen i INF1000 er de obligatoriske oppgavene
- Hovedformålet med eksamen er å skille ut de som har skjønt litt om programmering fra de som ikke har skjønt noe
- For de som har løst de obligatoriske oppgavene uten mye hjelp, bør eksamen være ganske enkel

2006-04-24

33

Eksamen høsten 2003

- I dag tar vi oppgave 1
- Resten av oppgavesettet gjennomgås senere

2006-04-24

34

Oppgave 1.1

- Hvilke utsagn er riktige om en *variabel deklart i en objektmetode*?
 - Før vi foretar en tilordning til variabelen har den ingen verdi
 - Den kan ha en aksessmodifikator (f eks private eller public)
 - Andre objektmetoder i samme klasse har tilgang (aksess) til variabelen
 - Objektmetoder i andre klasser har tilgang (aksess) til den via prikk-notasjon

2006-04-24

35

Oppgave 1.1 – vurderinger

- **NB!** Les oppgaveteksten *nøye!* . . . i en **objektmetode**?
- Variable i metoder er alltid utilgjengelige utenfra. Derfor er det også uaktuelt med aksessmodifikator
- Som alle variable er metodevariable uten verdi i starten. De kan initieres ved deklarasjonen:
`int x = 0;`
eller ved en tilordning senere

2006-04-24

36

Oppgave 1.1 – svar

- Svaret på oppgave 1.1 er altså **alternativ 1**:

“Før vi foretar en tilordning til variabelen har den ingen verdi”

Oppgave 1.2

- Hvilke utsagn er riktige om en *objektvariabel*?
 - Før vi foretar en tilordning har den ingen verdi
 - Den kan ha en aksessmodifikator (f eks private eller public)
 - Objektmetoder i samme klasse har tilgang (aksess) til variabelen
 - Objektmetoder i andre klasser har tilgang (aksess) til den via prikk-notasjon dersom variabelen er deklartert som public

Oppgave 1.2 – vurderinger

- Vi har følgende aksessmodifikatorer:
 - Private: skjult for alle andre klasser
 - Protected: skjult for alle andre klasser (unntatt *subklasser*)
 - — kun tilgjengelig for klasser i samme *pakke*
 - public åpen for alle
- Dere vet ikke hva pakker og subklasser er; det kommer i INF1010
- Dere trenger bare å vite:
 - private skjult
 - public åpen

Oppgave 1.2 – svar

- Svaret på oppgave 1.2 er da **alle alternativene 1, 2, 3, 4**

Oppgave 1.3

- Hvor mange heltall settes det av plass til (array-lengde) i setningen

```
int[] tallene = new int[100];
```

- Alternativer: 99, 100, 101 heltall
- Svar: 100 heltall

Oppgave 1.4

- Hvor mange ganger skrives "Eksamen" ut?

```
for (int i = 0; i < 100; i++) {  
    for (int j = 0; j < 99; j++) {  
        System.out.println("Eksamen");  
    }  
}
```

- Svar: $100 * 99 = 9900$ ganger

Oppgave 1.5

- Hvor mange ganger skrives "INF 1000" ut?

```
for (int i = 0; i < 3; i++) {  
    for (int j = 0; j <= i; j++) {  
        System.out.println("INF 1000");  
    }  
}
```

Oppgave 1.5 – svar

i	j
0	0
1	0, 1
2	0, 1, 2

- Svar: 6 ganger

Oppgave 1.6

- Hvilken verdi har `alder` etter denne koden?

```
int alder = 4;
int nyalder = alder--;
// A
alder += nyalder;
// B
alder++;
// C
```

Oppgave 1.6 – svar

Utskrift	alder	nyalder
A	3	4
B	7	4
C	8	4

- Svar: `alder` har verdien 8 etter at alle setningene er utført

Oppgave 1.7

- Anta at vi har et program hvor en av klassene blant annet har følgende objektvariabeldeklarasjon:

```
HashMap personer = new HashMap();
```

- Klassen inneholder blant annet metoder for å legge inn objekter av klassen `Person` (med en passende nøkkel, f.eks. personnummer) i `HashMap`-en og for å løpe gjennom alle `Person`-objektene i `HashMap`-en. Sistnevnte metode, som skal kalle på en metode `SkrivUt()` i hvert av objektene i `HashMap`-en, ser slik ut:

```
void skrivAlle () {
    Iterator liste = personer.values().iterator();
    while (liste.hasNext()) {
        ...
        b.skrivUt();
    }
}
```

Oppgave 1.7

- Innholdet i `while`-løkken ovenfor er ikke ferdig utfyllt. Hvilke(t) av følgende alternativer kan vi erstatte . . . med slik at metoden virker slik den skal?

- `Person b = it.next();`
- `Person b = (Person)it.next();`
- `Person b = liste.next();`
- `Person b = (Person)liste.next();`
- `Bil b = (Bil)it.next();`
- Ingen av alternativene ovenfor

Oppgave 1.7 – vurderinger

- **NB!** En del spørsmål vil være formet slik at de sjekker forståelse. Målet er at de som kopierer blindt fra læreboken eller lysark, skal tabbe seg ut
- De fleste eksemplene kaller iteratoren for `it`, men i dette eksemplet heter den `liste`
- Det er mange eksempler med `Bi1` i læreboken, men de har ingenting med dette eksemplet å gjøre
- Derimot demonstrerer eksemplene at man må typekonvertere når man bruker en iterator

2006-04-24

49

Oppgave 1.7 – svar

- Svaret på oppgave 1.7 blir da **alternativ 4:**
`"Person b = (Person)liste.next();"`

2006-04-24

50

Oppgave 1.8

- Hva skrives ut?

```
int i = 11;
int j = i;
int k = 32;

if (k > j * i || k < i) {
  System.out.println("A");
} else {
  if (k < j * i && k > i) {
    System.out.println("B");
  } else {
    System.out.println("C");
  }
}
```

`j er 11, j*i er 121`

`32 > 121 er false`

`32 < 11 er false`

`32 < 121 er true`

`32 > 11 er true`

Svar: B

2006-04-24

51

Oppgave 1.9

- Hvordan beregne summen av tallene i `a`?

```
int[] a = new int[77];

int sum = 0;
```

2006-04-24

52

Oppgave 1.9 – svar

```
int i = 0;
while (i < a.length) {
    sum = a[i]; i++;
}
```

Feil sum, får sum = a[76]

```
int i = 0;
while (i < a.length) {
    sum += a[i]; ++j;
}
```

Feil sum, evig løkke, sum = a[0]+a[0]+...

```
int i = 0;
while (i < a.length) {
    sum += a[i]; i++;
}
```

JA – riktig sum

```
int i = 0;
while (i++ < a.length) {
    sum += a[i-1];
}
```

JA – riktig sum

2006-04-24

53

Oppgave 1.9 – svar

```
for (int i = 0; i < a.length; i++) {
    sum += a[i];
}
```

JA – riktig sum

```
for (int i = 1; i <= a.length; i++) {
    sum += a[i-1];
}
```

JA – riktig sum

```
for (int i = 0; i < a.length; ++i) {
    sum = sum + a[i];
}
```

JA – riktig sum

2006-04-24

54

Oppgave 1.10

- Hvilken verdi får **k**?

```
int i = 11;
int k = i/3;
```

- Alternativer: 3, 3.67, 4, ingen av alt.
- Svar: **k** blir 3 (heltallsdivisjon)

2006-04-24

55

Oppgave 1.11

- Hva blir **k**?
- Alternativer: 12, 24, 6
- Svar: 12 (ikke retur)

```
void dobleVerdi(int k) {
    k = k * 2;
}
```

```
int k = 12
dobleVerdi(k)
System.out.println("Verdien til k er " + k);
```

2006-04-24

56

Oppgave 1.12

- Anta at følgende program utføres:

```
class Studentregister {
    public static void main (String[] arg) {
        Student s = new Student("Ole", "Karl Johans gt 1");
        Student p = new Student("Marit", "Karl Johans gt 2");
        System.out.println(s.fåNavn()+" og "+p.fåNavn());
    }
}

class Student {
    String navn = "Grete";
    String adresse = "Blindernveien 3";

    Student (String navn, String adresse) {
        this.navn = navn;
        this.adresse = adresse;
    }

    String fåNavn () {return navn;}
}
```

2006-04-24

57

Oppgave 1.12

- Hva blir utskriften på skjermen?
 - Grete og Grete
 - Ole og Ole
 - Marit og Marit
 - navn og navn
 - Ole og Marit
 - s.fåNavn() og s.fåNavn()
 - Marit og Ole
 - Ingen av alternativene over

2006-04-24

58

Oppgave 1.12 – vurderinger

- Det er ingen klassevariable (angitt med static) i denne oppgaven, kun vanlige objektvariable
- Deklarasjonene

```
String navn = "Grete";
String adresse = "Blindernveien 3";
```

utføres først hver gang et nytt objekt lages, men overskrives så av det som skjer i konstruktøren:

```
Student (String navn, String adresse) {
    this.navn = navn;
    this.adresse = adresse;
}
```

- Metoden `fåNavn` er en vanlig objektmetode og utføres "inne i" det objektet som angis i kallet:

```
s.fåNavn() og p.fåNavn()
```

2006-04-24

59

Oppgave 1.12 – svar

- Det riktige svaret på oppgave 1.12 blir da **alternativ 5**:
"Ole og Marit"

2006-04-24

60